

นายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต Brokerage of Carbon Credit Trading

จุลเดช ละเอียด*
Junladej La-Oeid**

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยมุ่งเน้นศึกษาถึงปัญหาลักษณะของคาร์บอนเครดิต ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้ และตีความกฎหมายโดยเทียบเคียงกับกฎหมายลักษณะนายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยเป็นสำคัญ เพื่อนำผลทางกฎหมายที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับใช้ และตีความกฎหมายสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิต ให้มีความกระจ่างชัด และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและในอนาคตให้เหมาะสม และสามารถให้ความคุ้มครองแก่คู่สัญญาทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า ในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่ออกมารับรองรวมทั้งกำหนดถึงกลไกการซื้อขายคาร์บอนเครดิต และบทบัญญัติในเรื่องนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต อย่างชัดเจน จะมีก็แต่เพียงกฎหมายนายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่บัญญัติไว้โดยไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายไว้อย่างชัดเจน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการเทียบเคียงกับกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้องและใช้บังคับอยู่และต้องอาศัยการตีความบทบัญญัติของกฎหมายเป็นสาระสำคัญรวมทั้งต้องพิจารณาจากความเห็นทางวิชาการ แนวคำพิพากษาของศาลฎีกาของไทยประกอบกับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสัญญาซื้อขายของกฎหมายต่างประเทศเป็นสำคัญ

Abstract

This paper aims to study on the contract broker carbon credits. The study focuses on the issue of carbon credits, the problem of enforcement, and

*นิติกรปฏิบัติการ แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา.

**Legal Officer Practitioner of Criminal Division for Persons Holding Political Positions of the Supreme Court.

interpretation of the law. Comparable to the commission by law under the Civil and Commercial Code of Thailand is also important. To the results obtained from the study of law to be adopted in the deployment. Interpretation of contract law and brokerage of carbon credits. To be clear consistent with the spirit of the law applicable in the present and in the future as appropriate. And to give protection to all parties can be very powerful. The study found that there are currently no laws that are certified as well as a mechanism for trading carbon credits. And provisions in the brokerage of carbon credits, but it will clearly have a legal commission under the Civil and Commercial Code of Thailand in force today. Where such provisions are provided for by the provisions do not require detailed information about the criteria for law enforcement clearly. Therefore it is necessary to rely on relevant and comparable laws in force and relies on the interpretation of provisions of law, including the need to consider the essence of the academic. The judgment of the Supreme Court of Thailand with the provisions relating to the commission of international law is important.

คำสำคัญ นายหน้า, ซื้อขาย, คาร์บอน เครดิต

Keywords Brokerage, Trade, Carbon Credit

บทนำ

สถานการณ์และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้นานาประเทศหันมาร่วมกันป้องกันและแก้ไขพร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพ ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ดังนั้น จึงมีการ จัดตั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nation Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change: Kyoto Protocol) ขึ้นเพื่อกำหนดพันธกรณีให้ประเทศต่าง ๆ หันมาร่วมมือและดำเนินการลดปริมาณการ ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นแนวทาง และกรอบความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภาวะการณ ีเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไข ปัญหามภาวะโลกร้อน ร่วมกับนานาประเทศ จึงได้ตกลงให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกโดยลงนามให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และลงนามให้สัตยาบันในพิธีสาร

เกียวโตเมื่อ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2545 จากการให้สัตยาบันครั้งนั้นส่งผลให้ประเทศไทยสามารถเข้าร่วมลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) บนพื้นฐานของภาคความสมัครใจได้ ประเทศไทยได้จัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ขึ้นเพื่อปฏิบัติงานด้านการบริหารเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดภายใต้พิธีสารเกียวโตให้เป็นไปตามข้อกำหนดสากล ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดกรอบทิศทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับแนวทางการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้วยการควบคุมมลพิษทางอากาศที่จะส่งผลต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ตลอดจนส่งเสริมให้มีกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดจุดยืนเชิงยุทธศาสตร์ต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้อตกลงทางการค้าที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวก็เพื่อตอบสนองต่อการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืนอันเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนามาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากบทบัญญัติในทางกฎหมายเกี่ยวกับนายหน้าสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิตขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ออกมารองรับรวมทั้งบทบัญญัติถึงกลไกการซื้อขายคาร์บอนเครดิตอย่างชัดเจนจะมีก็เพียงแต่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 โดยอาศัยอำนาจแห่งมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติองค์การมหาชนซึ่งก็ไม่ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์วิธีการในการซื้อขาย และสัญญาในเรื่องนายหน้าไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

1. ความหมายของคาร์บอนเครดิต

คาร์บอนเครดิต คือ กรรมสิทธิ์ในปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ภายใต้พิธีสารเกียวโตทั้งที่เกิดจากกลไกการซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission Trading: ET) กลไกการดำเนินการร่วมกัน (Joint Implementation: JI) และกลไกการพัฒนาที่สะอาด (CDM) โดยคาร์บอนเครดิตเกิดขึ้นจากข้อตกลงพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ซึ่งอยู่ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีภาคีทั้งหมด 191 ประเทศ และมีผลบังคับใช้เมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2548 โดยสาระสำคัญของพิธีสารเกียวโตคือประเทศพัฒนาแล้ว หรือประเทศผู้ซื้อคาร์บอนเครดิตที่เป็นภาคีพิธีสารเกียวโต จำนวน 41 ประเทศ มีพันธกรณีในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (อาทิ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซมีเทน ก๊าซไนตรัสออกไซด์ เป็นต้น) ระหว่างปี 2551-2555 ให้ได้ร้อยละ 5.2 จากปริมาณการปล่อยในปี 2533 ซึ่งหากไม่สามารถ

ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกตามปริมาณที่กำหนดจะต้องถูกปรับ โดยค่าปรับในกรณีของประเทศในกลุ่มสหภาพ ยุโรประหว่างปี 2551-2555 สูงถึง 100 ยูโร (ประมาณ 5,000 บาท) ต่อ 1 ตันคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ถ้าประเทศพัฒนาแล้วไม่ต้องการถูกปรับจะต้องซื้อสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ภายใต้พิธีสารเกียวโต ประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศผู้ขายคาร์บอนเครดิต ที่เป็นภาคีพิธีสารเกียวโต จำนวน 150 ประเทศ เช่น ประเทศไทยไม่มีพันธกรณีให้ลดปริมาณปล่อยก๊าซเรือนกระจกแต่สามารถช่วยประเทศพัฒนาแล้วลดปริมาณการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกโดยการขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจกผ่าน กลไกการพัฒนาที่สะอาด (CDM) ประเทศพัฒนาแล้วสามารถเข้ามาดำเนินการร่วมกับประเทศกำลังพัฒนาโดยการรับซื้อสิทธิการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในปริมาณที่ประเทศพัฒนาแล้ว ปล่อยเกินกว่าข้อตกลงในพิธีสารเกียวโต โดยสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ประเทศกำลังพัฒนาสามารถขายได้ต้องเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้หลังเข้าโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด และผ่านการตรวจวัดแล้วซึ่งจะถูกเรียกว่า Certified Emission Reduction (CERs) หรืออีกนัยหนึ่ง คือ คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) ซึ่งมีหน่วยเป็นตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และซื้อขายกันในตลาดคาร์บอน (Carbon Market) โดยตลาดดังกล่าว ประกอบไปด้วย ผู้ซื้อ ซึ่งจากการประมาณการของธนาคารโลก กลุ่มประชาคมยุโรปจะเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ที่สุดในตลาด รองลงมาคือประเทศญี่ปุ่นที่รวมทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนในด้านผู้ขาย คาร์บอนเครดิตประเภทกลไกการซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผู้ขายรายใหญ่คือ ประเทศในแถบยุโรปตะวันออกและกลุ่มประเทศสหภาพโซเวียต คาร์บอนเครดิตประเภทกลไกการดำเนินการร่วมกันมีประเทศยูเครนและประเทศรัสเซียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ และ คาร์บอนเครดิตประเภทกลไกการพัฒนาที่สะอาด ผู้ผลิตรายใหญ่ คือ ประเทศจีน รองลงมา คือ ประเทศอินเดีย

2. ประเภทของคาร์บอนเครดิต

2.1 คาร์บอนเครดิตที่เกิดจากพันธกรณีของกลุ่มภาคีตามภาคผนวกที่ 1 (Annex1)

กลไกหลักที่ทำให้เกิดคาร์บอนเครดิตก็คือ พันธกรณีตามพิธีสารเกียวโต พิธีสารเกียวโต กำหนดพันธกรณีและสร้างกลไกต่าง ๆ ที่จะทำใหเป้าหมายของกรอบอนุสัญญาฯ เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง โดยกำหนดพันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดมากขึ้น กล่าวคือ คาร์บอนเครดิตที่เกิดจากพันธกรณีของกลุ่มภาคีภาคผนวกที่ 1 หรือกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมมีพันธกรณีและเป้าหมาย (Emission Target) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมน้อยกว่าปริมาณการปล่อยก๊าซในปี 2533 อย่างน้อย 5% ในช่วงปี 2551 – 2555 โดยแต่ละประเทศจะได้รับจัดสรรปริมาณก๊าซที่ตนเองสามารถปล่อยได้ในแต่ละปี3 หรือเป็น คาร์บอนเครดิต ที่กลุ่มภาคี ภาคผนวกที่ 1 ได้รับ และมีพันธะที่จะต้องควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมให้อยู่ภายในจำนวน AAUs ที่กำหนด

2.2 คาร์บอนเครดิตที่เกิดจากการดำเนินโครงการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก

2.2.1 การดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกร่วมกัน (Joint Implementation:

JI)

โครงการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศในภาคผนวกที่ 1 ที่มีพันธกรณีต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ประเทศบัลแกเรีย โครเอเชีย เชค เอสโทเนีย ฮังการี แลตเวีย ลิทัวเนีย โปแลนด์ รัสเซีย สโลวีเนียและยูเครน ปริมาณก๊าซเรือนกระจก ที่ลดลงของโครงการในกลไกการดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกร่วมกันจะเรียกว่า Emission Reduction Units (ERUs) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

2.2.2 โครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism:

CDM)

มีลักษณะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกร่วมกันเพียงแต่ประเทศที่ทำโครงการต้องเป็นประเทศนอกภาคผนวก 1/B และเป็นผู้เสนอว่าโครงการจะสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เป็นจำนวนเท่าใด ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดลงของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับเงื่อนไขของกลไก CDM จะเรียกว่า Certified Emission Reductions (CERs) ซึ่งโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดเป็นคาร์บอนเครดิตที่ประเทศไทยสามารถทำได้ จะขอยกตัวอย่างเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นว่าโครงการที่ผ่านกลไกการพัฒนาที่สะอาดแล้วที่จะถือเป็นคาร์บอนเครดิตได้ เช่น โครงการการจัดการของเสียในฟาร์มปศุสัตว์ (Livestock Waste Management Project) โดยโครงการนี้จะทำให้ประเทศไทยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้มากกว่า 58,000 ตันต่อปีโดยเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทำการติดตั้งบ่อหมักมูลปศุสัตว์แบบรางที่มีพลาสติกโพลีเอทเธอร์สีนเป็นฝาคลุม ซึ่งถูกสุญญากาศและไม่ส่งกลิ่นเหม็น การคลุมบ่อหมักมูลสัตว์นี้ ทำให้เจ้าของฟาร์มสามารถเก็บกักก๊าซมีเทนเพื่อนำไปใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าสำหรับใช้ในฟาร์มปศุสัตว์เองได้ถึง 6,250 กิโลวัตต์ต่อปีรวมกัน อีกทั้งการหลีกเลี่ยงการมีเทนสู่อากาศถือได้ว่าเป็นคาร์บอนเครดิตตามกลไกการพัฒนาที่สะอาด

จากการที่ได้ทำการศึกษาลักษณะและผลทางกฎหมายของสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยได้เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยและบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับสัญญานายหน้าตามกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งที่ได้ทำการวิเคราะห์พิจารณาประเด็นปัญหาทางกฎหมายของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยมุ่งศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการตีความกฎหมายเกี่ยวกับสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และปัญหาในเรื่องอัตราค่าบำเหน็จ เป็นสำคัญ และได้ทำการสรุปความจากการที่ได้ทำการศึกษา และเสนอแนะแนวทางในการบังคับใช้และตีความในสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตต่อไป ดังนี้

3. ความหมายของนายหน้า

นายหน้า (Brokerage) ซึ่งประมวลกฎหมายของประเทศไทยมาจากประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้จึงใช้กฎหมายที่กล่าวนี้เทียบเคียงกันได้ อนึ่ง ในเรื่องคำว่า “นายหน้า” นี้ในภาษาไทยของเราที่ใช้พูดกันอยู่เสมอ โดยทั่ว ๆ ไป มักจะเอาไปปนกับคำว่า “ตัวแทน” เสียโดยมาก ซึ่งถ้าวินิจฉัยให้ซึ่งตามหลักกฎหมายแล้วบุคคลนั้นความจริงเป็นตัวแทน แม้ถึงเขาจะเรียกตัวเองว่านายหน้าก็ไม่ทำให้ความหมายตามคำว่านายหน้าในกฎหมายลักษณะนี้ได้ ข้อสำคัญในเรื่องนายหน้าก็คือ ผู้ที่เป็นนายหน้าที่แท้จริงแล้วย่อมไม่มีส่วนเข้าเป็นคู่สัญญา หรือเข้าทำสัญญาในนามของตนหรือของผู้ใดเลย

มาตรา 845 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า

“บุคคลผู้ใดตกลงจะให้คำบำเหน็จแก่นายหน้าเพื่อที่ชี้ช่องให้ได้เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบคำบำเหน็จก็ต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้ ชี้ช่อง หรือ จัดการ นั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมีเงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องคำบำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้ว นายหน้ามีสิทธิจะได้รับค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไปก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้บังคับแม้ถึงว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ”

นายหน้า คือ ผู้ที่ช่วยจัดให้ได้ทำสัญญากัน ได้แก่ คนกลาง เป็นสื่อช่วยชี้ช่องให้บุคคลฝ่ายหนึ่งได้เข้าทำสัญญากับอีกฝ่ายหนึ่ง หรือจัดการให้บุคคลทั้งสองฝ่ายได้เข้าทำสัญญากัน การที่นายหน้าทำไปนั้น ไม่ได้เข้าทำสัญญาแทนบุคคลใด และไม่ใช้ทำกิจการแทนผู้อื่นในนามของตนเอง เช่น ตัวแทนค้าต่าง ส่วนพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้อธิบายว่า นายหน้า หมายถึง ผู้ที่ช่วยจัดการให้ได้ทำสัญญากัน ผู้วิ่งเต้นในการซื้อขาย สัญญานายหน้านั้นก็เป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยเอกเทศสัญญา สัญญานายหน้าได้แก่บุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “ตัวการ” โดยอนุโลมได้ตกลงจะให้คำบำเหน็จแก่บุคคลอีกคนหนึ่งคือ “นายหน้า” เพื่อเป็นสื่อช่วยชี้ช่องให้บุคคลฝ่ายหนึ่งได้เข้าทำสัญญากับอีกฝ่ายหนึ่ง หรือจัดการให้บุคคลสองฝ่ายได้เข้าทำสัญญากัน กิจการที่นายหน้าได้ทำไปจึงเห็นได้ว่าเป็นเพียงสะพานทอดหรือเป็นเพียงเครื่องมือ เพื่อติดต่อระหว่างบุคคลสองฝ่ายเท่านั้น โดยนายหน้าเองไม่มีอำนาจทำการแทนด้วย และไม่ได้ทำกิจการนั้นแทนผู้อื่นในนามของตนเองดังเช่นตัวแทนค้าต่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วตัวแทนธรรมดา มีอำนาจหน้าที่น้อยกว่าตัวแทนค้าต่าง แต่นายหน้ายังมีอำนาจและหน้าที่จำกัดยิ่งกว่าตัวแทนธรรมดาข้อสำคัญคือผู้เป็นนายหน้าย่อมไม่มีส่วนเข้าไปเป็นคู่สัญญา หรือเข้าทำสัญญาในนามของตนเองหรือของผู้ใด บุคคลที่จะเป็นนายหน้าอาจจะเป็น บุคคลธรรมดาหรืออาจเป็นนิติบุคคลก็ได้ สำหรับนิติบุคคลนั้นถ้าหากได้จดทะเบียนไว้ต่อกรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์แล้ว ก็มีสิทธิทำการเป็นนายหน้าได้ในกิจการเกือบทุกประเภท เว้นแต่กิจการบางประเภทซึ่งกฎหมายได้ควบคุมไว้เป็นพิเศษ ก็จะต้องยื่นขออนุญาตก่อนที่จะประกอบกิจการเป็นนายหน้าประเภทนั้น การชี้ช่องให้ได้เข้าทำสัญญา (for indicating the opportunity for the

conclusion of a contract) หรือจัดการให้ได้ทำสัญญา (for procuring a contract) หมายถึง การพูดจาชักชวนหรือชักจูงให้ตกลงในเรื่องราคา หรือการแนะนำชี้ช่องให้เขาได้ทำสัญญากันแล้ว ก็ถือว่าเป็นนายหน้า และได้ปฏิบัติหน้าที่ของนายหน้าแล้ว แต่ข้อสำคัญก็คือ การแนะนำชี้ช่องนั้น จะต้องเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ฉะนั้น การที่มีบุคคล หนึ่งมาถามบ้านของผู้ขายสินค้าก็ดี มาถามรูปร่างลักษณะของผู้ขายสินค้าก็ดี มาถามเกี่ยวกับลักษณะ ของสินค้าหรือคุณภาพของสินค้าก็ดี การที่ได้บอกหรือชี้ทางไปบ้านของผู้ขายสินค้า หรือบอก ลักษณะรูปร่างของผู้ขาย หรือบอกลักษณะของสินค้า หรือบรรยายคุณภาพของสินค้าก็ดี ไม่ถือว่าเป็นชี้ช่องนำทางให้คู่สัญญาเข้าทำสัญญาตามมาตรา 845 แบบของสัญญานายหน้า ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 16 ว่าด้วย “นายหน้า” ไม่ได้กำหนดแบบหรือว่าจะ ต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือแต่อย่างใด ดังเช่น สัญญาตัวแทน ตามมาตรา 798 ทั้งนี้ เพราะหน้าที่ สำคัญของนายหน้า คือ การแนะนำชี้ช่องจัดการให้ตัวการและบุคคลภายนอกเข้าทำสัญญา ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของตัวการเท่านั้นโดยนายหน้าไม่เข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกในนาม ของตนเอง หรือทำในนามของตัวการ ดังนั้น สัญญานายหน้าก็มีลักษณะเป็นสัญญาทั่ว ๆ ไปชนิด หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากตัวการและนายหน้าตกลงกันในเรื่องค่าบำเหน็จหรือค่านายหน้า รวมตลอดจน ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้วมอบหมายให้นายหน้าไปปฏิบัติหน้าที่ของตน สัญญานั้นอาจจะเกิดจากวาจา หรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ ฉะนั้น ถ้าเป็นสัญญาที่เกิดจากวาจาแล้ว ถ้ามีปัญหาโต้เถียงว่ามีสัญญานายหน้าหรือไม่ ค่าบำเหน็จกำหนดเป็นจำนวนเท่าใด หรือได้มีการตกลงกันเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายหรือไม่เพียงใด คู่กรณีก็อาจนำพยานบุคคลหรือพยานหลักฐานอื่นมาแสดงให้ศาลเห็นจริงตามที่ตนอ้าง คำพิพากษาได้วินิจฉัยว่า “สัญญานายหน้าไม่มีแบบ ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ เพียงแต่คู่ สัญญาตกลงกันด้วยวาจาจากสัญญานายหน้าย่อมเกิดขึ้นตามข้อตกลงนั้น การแต่งตั้งหรือมอบหมาย เป็นนายหน้าจึงไม่ต้องทำตามแบบ”¹

4. ปัญหาทางกฎหมายของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่าคาร์บอนเครดิต

เมื่อตรวจสอบถึงกฎหมายเฉพาะของไทยได้พบว่าในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่ ออกมารับรองรวมทั้งกำหนดถึงกลไกการซื้อขายคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) อย่างชัดเจน จะมีก็เพียงแต่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 โดยอาศัยอำนาจแห่งมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติองค์การมหาชนซึ่งก็ไม่ได้กำหนด ถึงหลักเกณฑ์ วิธีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตไว้อย่างเฉพาะแต่อย่างใดไม่ ทั้งนี้อาจด้วยเหตุที่ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่นอกภาคผนวกที่ 1 ของพิธีสารเกียวโต ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ ประเทศไทยจะต้องดำเนินการลดการผลิตก๊าซเรือนกระจกให้ถึงเกณฑ์ที่พิธีสารกำหนด

¹คำพิพากษาฎีกาที่ 2046/2535.

ในมาตรา 138 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า

“ทรัพย์สินหมายความรวมถึงทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้”

ความสำคัญของทรัพย์สินมีได้มุ่งพิจารณาถึงเรื่องความมีรูปร่างหรือไม่เท่านั้น หากแต่มุ่งพิจารณา ถึงเรื่อง ความมีราคา และถือเอาได้เป็นหลัก กล่าวคือ ซึ่งอาจมีราคา หมายความว่าทรัพย์สินนั้น ๆ มีมูลค่าอยู่ในตัวเอง เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของมนุษย์ด้วยความคาดหวังที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง แม้ประโยชน์นั้นจะคิดเป็นเงินได้เพียงเล็กน้อยเท่าใดก็ดี ก็ถือได้ว่าอาจมีราคาได้

อาจถือเอาได้ หมายความว่าบุคคลสามารถเข้าแสดงกริยาหวนกันได้ ซึ่งสำหรับวัตถุที่มีรูปร่างการเข้าถือเอาอาจเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น เมื่อบุคคลไปพบเห็นเอามาถือไว้ ก็เป็นการเข้าถือครองเอาแล้วเพราะบุคคลอาจถือเอาได้ ส่วนวัตถุไม่มีรูปร่างที่จัดเข้าเป็นทรัพย์สินนั้น สิ่งที่เห็นได้ง่ายก็คือกรณีของกำลังแรงน้ำไหล หรือกำลังไฟฟ้า เมื่อบุคคลอาจจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะจับเอากำลังแรงนั้นมาเก็บไว้ใช้สอยให้เป็นประโยชน์แก่ตน หรือจำหน่ายจ่ายแจกได้ตามใจชอบแล้วกำลังแรงเช่นนั้นก็เป็นทรัพย์สิน

นอกจากนี้การจะถือเอาเป็นสิ่งที่อาจถือเอาได้ สำหรับกรณีของคาร์บอนเครดิตนั้น เมื่อพิจารณาในแง่ของการซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะเห็นได้ว่าการกำหนดปริมาณของคาร์บอนเครดิตที่จะออกขายกันในตลาดโดยถือปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และอนุพันธ์ 1 ตัน เป็น 1 หน่วยเครดิต ซึ่งจากหลักการนี้เองย่อมทำให้เห็นได้ว่าเป็นการที่ได้มีการกำหนดปริมาณของก๊าซเรือนกระจกเพื่อก่อให้เกิดการใช้สอยและเพื่อการซื้อขายในตลาดซึ่งจุดนี้เองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแม้สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างก็ตามแต่สิทธิดังกล่าวก็อาจถือเอาได้ตามมาตรา 138 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพ์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

ปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้รับซื้อคาร์บอนเครดิตในตลาดคาร์บอนเครดิต (Carbon Market) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. รัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นประเทศที่มีพันธกรณีในการลดก๊าซเรือนกระจกโดยประเทศดังกล่าวจะมีการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหาคาร์บอนเครดิต เพื่อบรรลุถึงพันธกรณีในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อาทิเช่น ในประเทศอังกฤษได้มอบหมายให้กระทรวงสิ่งแวดล้อม อาหารและกิจการชนบท (Department of Environment and Food and Rural Affairs) เป็นหน่วยงานของรัฐบาลอังกฤษในการจัดหาคาร์บอนเครดิต เป็นต้น
2. กองทุนที่จัดตั้งโดยรัฐบาลหรือกลุ่มบริษัทเอกชนที่รวมตัวกัน หรือที่เรียกว่า Carbon Fund โดย Carbon Fund เป็นกองทุนที่มาจากการรวมตัวกันของรัฐบาลหรือกลุ่มบริษัทเอกชนที่ต้องการปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ อาทิเช่น ธนาคารโลก เป็นผู้บริหารจัดการ

Prototype Carbon Fund Bio Carbon Fund World Bank's Community Development Carbon Fund หรือในกรณีของประเทศไทยก็ได้มีการจัดตั้ง Japan Carbon Finance โดยเป็นการรวมตัวกันของบริษัทเอกชนในประเทศไทยเป็นต้น

3. นายหน้ารับซื้อคาร์บอนเครดิต หรือที่เรียกว่า Carbon Broker คือ นายหน้าที่รับซื้อคาร์บอนเครดิตเพื่อนำไปขายให้กับบริษัทเอกชนหรือรัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้วโดยทำงานในลักษณะเดียวกับ Broker ในตลาดหุ้น อาทิเช่น Asia Carbon Exchange ของประเทศสิงคโปร์ หรือ Traditional Finance Service และ Trading Emission PLC ของประเทศอังกฤษ เป็นต้น โดย Carbon Broker จะทำหน้าที่เปิดประมูล CERs และคิดค่านายหน้าเป็นจำนวนร้อยละของรายได้จากการขาย CERs

วิธีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตมี 2 รูปแบบ คือ ก. ซื้อขายโดยตรงกับผู้ซื้อ (Over the Counter Market) และ ข. ซื้อขายในตลาดคาร์บอนเครดิต (Carbon Market) ทั้งนี้สำหรับประเทศไทยการขายคาร์บอนเครดิตโดยส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายโดยตรงกับผู้ซื้อนอกตลาด กล่าวคือเป็นการขายตรงไปยังบริษัทเอกชนของประเทศต่าง ๆ โดยบริษัทเอกชนดังกล่าวก็จะนำคาร์บอนเครดิตที่รับซื้อไปขายต่อโดยวิธีต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้รับซื้อคาร์บอนเครดิตตามที่กล่าวไว้ข้างต้นอีกทอดหนึ่ง ตัวอย่างการซื้อขายคาร์บอนเครดิตที่เกิดจากโครงการ CDM ในประเทศไทย อาทิเช่น บริษัท เอที ไบโอพาวเวอร์ จำกัด ได้ทำสัญญาซื้อขาย CERs กับ Chubu Electric Power ประเทศญี่ปุ่นจากโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานชีวมวล หรือโครงการผลิตไฟฟ้าจากกากอ้อยของบริษัท น้ำตาลขอนแก่นที่ทำสัญญากับบริษัทเอกชนในสหภาพยุโรป ประเภทของสัญญาซื้อขายก๊าซเรือนกระจก (Emission Reduction Purchase Agreement) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า ERPA ปัจจุบัน ERPA มี 2 ประเภท

1. Forward Contract เป็นสัญญาที่มีข้อตกลงที่จะส่งมอบ CERs ในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งในอนาคตโดยเป็นสัญญาที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินล่วงหน้า ตั้งราคาซื้อขายที่ยืดหยุ่นได้ ผู้ซื้อและผู้ขายรับความเสี่ยงร่วมกัน รับประกันรายได้ที่ได้รับล่วงหน้า ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคในการพัฒนาโครงการและสามารถต่อรองราคาคาร์บอนเครดิตตามระดับความเสี่ยงได้หรือที่เรียกว่าสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

2. Spot Market Contract เป็นการซื้อขายหลังจากที่ได้รับ CERs แล้วโดยเป็นสัญญาที่กำหนดให้ผู้ขายเป็นผู้รับความเสี่ยงแต่สามารถกำหนดราคาซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้ในราคาที่สูงเนื่องจากไม่มีความเสี่ยงในการไม่ได้รับสินค้าโดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และราคาคาร์บอนเครดิตในขณะที่ซื้อขาย ไม่สามารถรับประกันราคาได้ล่วงหน้าและไม่ต้องการความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคในการพัฒนาโครงการทั้งนี้ประเด็นสำคัญใน ERPA ที่ควรพิจารณา อาทิเช่น ปริมาณ CERs ที่ตกลงจะขาย ผู้ขายควรแน่ใจว่าสามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้จริงตามที่กำหนดในสัญญา ราคา CERs ควรจะเป็นเท่าไร และต้องส่งมอบให้กับใคร เวลาและวิธีการรับเงิน คู่

สัญญาฝ่ายใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการขึ้นทะเบียน CERs ผลของการที่ไม่สามารถส่งมอบ CERs ได้หรือส่งมอบไม่ครบ ข้อความที่จะป้องกันความเสี่ยงกรณีเกิดสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ กำหนดกลไกและวิธีการในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้เป็นต้น ปัจจุบันรัฐบาลไทยพยายามที่จะให้การสนับสนุนโครงการ CDM ค่อนข้างมาก เพื่อให้การซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น และมีความพยายามที่จะผลักดันให้ CERs เป็นหนึ่งในตราสารที่เป็นหลักทรัพย์และทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ หรือให้มีการเปิดตลาด Carbon Exchange ในประเทศไทย

ดังที่กล่าวมาเห็นได้ว่านายหน้าการซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะมีอยู่ได้ในทุกกรณีของการรับซื้อคาร์บอนเครดิตในตลาดคาร์บอนและไม่ว่าวิธีการซื้อขายจะเป็นอย่างไรไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายล่วงหน้า (Forward Contract) หรือการซื้อขายแบบส่งมอบทันที (Spot Market Contract) หากการซื้อขายดังกล่าวมีคนกลางซึ่งขอให้ทั้งสองฝ่ายเข้าทำสัญญากันแล้วก็ต้องถือว่าผ่านนายหน้าด้วยกันทั้งสิ้นแต่ตัวคนกลางที่ทำการซื้อข่งในการซื้อขายหรือที่เรียกว่านายหน้านั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตในการเป็นคนกลางหรือนายหน้าในการซื้อขายคาร์บอนเครดิตแต่อย่างใดซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในความน่าเชื่อถือของคนกลางหรือนายหน้า

เมื่อเปรียบเทียบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นการซื้อขายหลักทรัพย์ผู้ซื้อหลักทรัพย์ต้องซื้อขายบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เท่านั้นไม่สามารถซื้อขายผ่านนายหน้าที่ไม่ได้รับใบอนุญาตการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ได้เลยซึ่งการที่จะได้รับใบอนุญาตนั้นก็จะมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กำกับไว้ซึ่งแตกต่างจากการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าในปัจจุบันของประเทศไทยซึ่งบุคคลใดก็สามารถเป็นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้ ส่วนในสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าก็เช่นเดียวกันผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจะให้บริการแก่บุคคลทั่วไปได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์โดยผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าต้องเป็นนิติบุคคลซึ่งอาจเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดก็ได้ซึ่งก็จะมีกฎเกณฑ์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าวางหลักไว้

สำหรับเรื่องอัตราค่านายหน้านั้น บทบัญญัติในมาตรา 846 บัญญัติว่า

“ถ้ากิจการอันใดได้มอบหมายแก่นายหน้านั้น โดยพฤติการณ์เป็นที่คาดหมายได้ว่า ย่อมทำให้แต่เพื่อจะเอาค่าบำเหน็จไשר ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกัน โดยปริยายว่ามีค่าบำเหน็จนายหน้า ค่าบำเหน็จนั้นถ้ามิได้กำหนดจำนวนกันไว้ ท่านให้ถือว่าได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น การตกลงเกี่ยวกับค่าบำเหน็จนายหน้ามีได้ 2 ทาง คือ

1. มีการตกลงกันโดยชัดแจ้งถึงบำเหน็จนายหน้าว่า นายหน้ามีสิทธิได้รับบำเหน็จหากว่าทำการสำเร็จ

2. มีการตกลงโดยปริยาย กล่าวคือ กิจการที่มีการมอบหมายให้นายหน้ากระทำการโดยพฤติการณ์คงไม่มีใครทำให้เปล่า แต่จะเรียกค่าบำเหน็จนายหน้าเป็นการตอบแทนกันแล้ว กฎหมายก็เลยสันนิษฐานว่าได้ตกลงกันโดยปริยายว่ามีค่าบำเหน็จ

ปัญหาที่น่าพิจารณา คือ หากนายหน้าทำความตกลงในเรื่องค่าบำเหน็จกับตัวการไว้ในจำนวนที่สูงกว่าอัตราตามธรรมเนียมปกติที่นายหน้าควรได้รับจากกิจการนั้น ดังนี้ข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับตามกฎหมายหรือไม่ สำหรับประเด็นปัญหาที่ว่า หากนายหน้าทำความตกลงในเรื่องค่าบำเหน็จกับตัวการไว้ในจำนวนที่สูงกว่าอัตราตามธรรมเนียมปกติจะมีผลบังคับใช้หรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดจำนวนค่าบำเหน็จให้นายหน้าไว้ในจำนวนเท่าใดนายหน้าก็มีสิทธิได้รับค่าบำเหน็จในจำนวนนั้นเป็นค่าตอบแทนเมื่อตนได้ทำหน้าที่สำเร็จและหากมีอัตราสูงกว่าอัตราค่าธรรมเนียมปกติข้อสัญญาดังกล่าวก็หาได้ตกเป็นโมฆะไม่เพราะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องนายหน้าได้บัญญัติไว้เป็นการขัดแย้ง ซึ่งประเด็นปัญหานี้ได้มีคำพิพากษากฎหมายที่ 2581/2526 วินิจฉัยว่า การทำความตกลงในเรื่องค่าบำเหน็จนายหน้าที่สูงกว่าปกติสามารถกระทำได้ แต่จะสามารถบังคับกันได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญามีการทำหลักฐานกันไว้เป็นหนังสือหรือเอกสารอื่นใด

ดังนั้น หากนายหน้าและตัวการได้ทำความตกลงในเรื่องจำนวนค่าบำเหน็จกันไว้เท่าใดก็จำต้องผูกพันกันตามที่ได้ทำความตกลงไว้ แม้ว่าจำนวนค่าบำเหน็จที่ได้ทำความตกลงนั้นจะอยู่ในจำนวนที่สูงเกินสมควร แต่เมื่อการกำหนดค่าบำเหน็จเช่นนี้หาได้มีกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้ง และกรณีนี้ก็หาได้เป็นการขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด ข้อสัญญาดังกล่าวจึงมีผลบังคับได้ตามกฎหมาย

เมื่อเปรียบเทียบกับการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และการซื้อขายผ่านสัญญาซื้อขายล่วงหน้าซึ่งการซื้อขายดังกล่าวจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องค่าธรรมเนียมโดยชัดเจนจึงทำให้หมดปัญหาในการคิดเรื่องค่าบำเหน็จเพราะได้บัญญัติไว้โดยตรง และไม่มีปัญหาในกรณีที่นายหน้าและตัวการได้ทำความตกลงในเรื่องจำนวนค่าบำเหน็จที่สูงเกินสมควร เพราะได้กำหนดค่าธรรมเนียมไว้อย่างตายตัวเท่ากันไม่ว่าใครจะเป็นผู้ซื้อ

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

บทบัญญัติเรื่องสัญญานายหน้ามิได้บัญญัติกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความสมบูรณ์ของสัญญานายหน้าอย่างเดียวกับสัญญาตัวแทน ดังนั้น ในเรื่องนายหน้าจึงไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการตั้งนายหน้าเป็นหนังสือ หรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือไม่ว่าการที่นายหน้าได้เข้าซื้อหรือจัดการนั้นกฎหมายจะได้บังคับให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่อย่างสัญญาตัวแทน สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้นแม้ไม่ได้มีการทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ย่อมสมบูรณ์ใช้บังคับกันได้ เพราะเมื่อมีการตกลงกันให้เป็นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตแล้ว สัญญานายหน้าก็เกิดขึ้นและมีผลสมบูรณ์แม้ว่าสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะมีได้ทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด แม้ว่าจะระหว่างตัวการและนายหน้าซื้อ

ขายคาร์บอนเครดิตจะมีได้มีการตั้งนายหน้าเป็นหนังสือ ตัวการและนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตก็ยังมีความสัมพันธ์กันอยู่เพราะสัญญาขายหน้าได้เกิดมีขึ้นนั้นสมบูรณ์ และสามารถบังคับกันได้ตามสิทธิ หน้าที่ในสัญญาแม้ว่าสัญญานายหน้านั้นจะมีได้มีหนังสือหรือหลักฐานเป็นหนังสือและหากสัญญาตั้งนายหน้าเป็นสัญญาที่เกิดจากวาจาแล้ว ถ้ามีปัญหาโต้เถียงว่ามีสัญญานายหน้าหรือไม่คู่กรณีก็อาจนำพยานบุคคลหรือพยานหลักฐานอื่นมาสืบแสดงให้ศาลเห็นเห็นจริงตามที่ตนอ้างได้

ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้น ถ้าสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้เกิดมีขึ้นย่อมเกิดหนี้ระหว่างตัวการและนายหน้า แต่ถ้าสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตมิได้เกิดมีขึ้นย่อมไม่เกิดหนี้ผูกพันกัน เพราะฉะนั้นในเบื้องต้นจึงต้องวิเคราะห์เสียก่อนว่า สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตเกิดได้ในพฤติการณ์อย่างไรบ้าง โดยจะทำการพิจารณาเทียบเคียงกับการเกิดของสัญญานายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้

โดยหลักแล้วสัญญาจะเกิดต่อเมื่อคำเสนอและคำสนองต้องตรงกัน กล่าวคือ เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งได้ทำคำเสนอและอีกฝ่ายหนึ่งได้ทำคำสนองรับที่ต้องตรงตามคำเสนอทุกประการและคำสนอนั้นเกิดขึ้นภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำเสนอ ก็ก่อให้เกิดสัญญาได้ซึ่งกระบวนการก่อให้เกิดสัญญานี้ อาจเกิดขึ้นในลักษณะของการแสดงเจตนาทำคำเสนอต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าและอีกฝ่ายสนองรับกลับทันที หรืออาจเกิดด้วยการแสดงเจตนาต่อบุคคลผู้ไม่อยู่เฉพาะหน้าโดยผู้ทำคำเสนอเขียนจดหมายทำคำเสนอไปและผู้รับคำเสนอเขียนจดหมายสนองรับกลับมาก็ใช้ได้² เมื่อสัญญาได้เกิดขึ้นสมบูรณ์แล้วย่อมก่อให้เกิดผลทางกฎหมายทันทีที่ทำสัญญา ได้แก่ ผลทางหนี้ ก็คือการก่อให้เกิด เปลี่ยนแปลง หรือโอนสิทธิเรียกร้อง หรือความผูกพันที่คู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ต่อไป นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลทางทรัพย์สิน ก็คือ การก่อให้เกิด เปลี่ยนแปลง หรือโอนสิทธิในทางทรัพย์สิน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสัญญาเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้อย่างหนึ่งที่ทำให้คู่สัญญาเกิดสิทธิเรียกร้องและภาระหน้าที่ต่อกัน³

สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตถือได้ว่าเป็นเอกเทศสัญญา แต่สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตก็คือ “สัญญา” ที่จะต้องนำหลักเกณฑ์ทั่วไปในเรื่องสัญญามาบังคับใช้ด้วย ดังนั้น ในการพิจารณาถึงการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะพิจารณาเทียบเคียงกับการเกิดของสัญญานายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไปพร้อมกัน

จากบทบัญญัติการเป็นนายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเกิดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

² ศันท์ภรณ์ (จำปี) โสติพันธ์, คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), หน้า 270.

³ ฐิตา ธรรมกิตติคุณ, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตีความสัญญานายหน้า,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552), หน้า 111.

1) นายหน้าที่ถูกแต่งตั้งโดยชัดแจ้งจากตัวการ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติในมาตรา 845 วรรค 1 ที่กฎหมายบัญญัติว่า “บุคคลผู้ใดตกลงจะให้คำบำเหน็จแก่นายหน้าเพื่อที่จะซื้อให้ได้เข้าทำสัญญาก็ดี จัดการให้ได้ทำสัญญาก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบคำบำเหน็จต่อเมื่อสัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้าได้ซื้อหรือจัดการนั้น...” การเกิดของนายหน้าในกรณีเช่นนี้เป็นกรณีที่ตัวการได้แสดงออกโดยชัดแจ้งไม่ว่าด้วยวาจา หรือโดยลายลักษณ์อักษรตกลงแต่งตั้งให้บุคคลคนหนึ่งทำการเป็นนายหน้า เพื่อให้นายหน้าจัดหาบุคคลที่มีความประสงค์ต้องตรงกับตัวการ เพื่อตัวการจะได้เข้าทำสัญญาอย่างใดอย่างหนึ่งกับบุคคลภายนอกนั้น

เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการเกิดของนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตแล้ว นายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตที่ถูกแต่งตั้งจากตัวการนั้นก็เกิดมีได้เช่นกัน โดยพิจารณาตามการซื้อขายคาร์บอนเครดิตแล้วประเทศที่อยู่ในภาคผนวกที่ 1 ตามพิธีสารเกียวโตที่ถูกจำกัดให้ลดก๊าซเรือนกระจกที่จำเป็นต้องซื้อคาร์บอนเครดิตจากโครงการในประเทศไทยผ่านโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาดนั้นหากการซื้อขายคาร์บอนเครดิตในโครงการนั้น ๆ ได้ดำเนินการผ่านตัวแทนนายหน้า ตัวการ (ผู้ซื้อ) ก็จะมีการแต่งตั้งนายหน้าอย่างเป็นทางการหรือกลับกันในกรณีที่ตัวการ (ผู้ขาย) ต้องการที่จะขายคาร์บอนเครดิตที่มาจากโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาดให้กับประเทศในภาคผนวกที่ 1 แต่ไม่รู้จักผู้ซื้อที่ใครก็จะทำการแต่งตั้งนายหน้าไปทำการขายคาร์บอนเครดิตที่ตนเองมี ดังนั้นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยการแต่งตั้งโดยชัดแจ้งย่อมเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับการนิยามนายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2) นายหน้าที่ถูกแต่งตั้งโดยปริยายจากตัวการ กล่าวคือ เป็นกรณีที่นายหน้าไม่ได้รับการตกลงแต่งตั้งโดยชัดแจ้งจากตัวการ มิได้มีการตกลงกันระหว่างคู่สัญญาที่จะให้ทำการเป็นนายหน้า แต่ด้วยการแสดงออกของตัวการและนายหน้าพึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าทั้งตัวการและนายหน้าประสงค์จะผูกพันตามสัญญานายหน้านั้น แม้ว่าจะไม่มีการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งให้เป็นนายหน้ากันจริง

ส่วนนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต นายหน้าที่ถูกแต่งตั้งโดยปริยายจากตัวการก็เกิดมีขึ้นได้เช่นกัน กล่าวคือ เป็นกรณีที่ตัวการ (ผู้ขาย) ได้มีการปรึกษากับบริษัทที่ปรึกษาในการจัดทำโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดเพื่อให้ตนเองหรือบริษัทตนเองมีคาร์บอนเครดิต เมื่อบริษัทที่ปรึกษาการจัดทำโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดซึ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่บริษัทเหล่านี้ก็จะทำการเป็นนายหน้าด้วยในตัวเมื่อโครงการที่จัดทำนั้นได้ผ่านการอนุมัติผ่านขั้นตอนต่าง ๆ บริษัทที่ปรึกษาก็จะทำการหาผู้ซื้อซึ่งอาจเป็น องค์กร ประเทศในภาคผนวกที่ 1 ตามพิธีสารเกียวโต หรือเป็นนายหน้าด้วยตนเองมารับซื้อโดยที่ผู้ขายซึ่งต้องการจะขายคาร์บอนเครดิตนั้นต้องการจะขายคาร์บอนเครดิตที่ได้จากโครงการตามกลไกการพัฒนาที่สะอาดอยู่แล้วแต่ไม่ได้แต่งตั้งบริษัทที่ปรึกษานั้นเป็นนายหน้าแต่ด้วยการแสดงออกก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าทั้งตัวการและนายหน้าประสงค์

จะผูกพันตามสัญญาหน้าแม้ว่าจะไม่มีการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง ดังนั้น การแต่งตั้งนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยปริยายจากตัวการยอมเกิดมีขึ้นได้ทั้งนี้ต้องอาศัยพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เป็นเรื่องๆ ไปว่าการกระทำหรือการแสดงออกอย่างนั้นพอจะถือได้ว่าตกลงยินยอมเป็นนายหน้ากันหรือไม่

เมื่อพิจารณาการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยเทียบเคียงกับการเกิดของสัญญานายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเห็นได้ว่า สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี ดังนี้

(1) นายหน้าโดยการแต่งตั้งโดยชัดแจ้งจากตัวการ การแต่งตั้งหมายรวมทั้งแต่งตั้งด้วยวาจา และแต่งตั้งด้วยลายลักษณ์อักษร

(2) นายหน้าโดยการแต่งตั้งโดยปริยายจากตัวการ เป็นกรณีที่ทั้งตัวการและนายหน้าแสดงออกโดยพฤติการณ์ว่าทั้งสองฝ่ายยินยอมเข้าผูกพันเป็นตัวการและนายหน้า และการแสดงออกของตัวการและนายหน้าพึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าทั้งตัวการและนายหน้าประสงค์จะผูกพันตามสัญญานายหน้านั้น

ส่วนนายหน้าโดยการเชิด และนายหน้าโดยการให้สัตยาบันของตัวการไม่อาจเกิดมีขึ้นได้เลยในเรื่องสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต เพราะระหว่างตัวการและนายหน้าหาได้มีการแต่งตั้งมอบหมายให้เป็นนายหน้ากันมาก่อนจึงไม่มีความผูกพันทางสัญญาต่อกัน และกรณีนี้ไม่มีกฎหมายส่วนใดเกี่ยวกับสัญญานายหน้าสนับสนุนให้นายหน้าสามารถกระทำการเช่นนั้นได้

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยตรง ทำให้บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะประกอบอาชีพนายหน้าที่สามารถทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด แต่ปัจจุบันคาร์บอนเครดิตเป็นสินค้าประเภทหนึ่งซึ่งคาร์บอนเครดิตถือเป็นอนุพันธ์ประเภทหนึ่ง กล่าวคือเป็นสินค้าทางการเงินชนิดหนึ่งที่มีคุณลักษณะพิเศษคือเป็นสินค้าที่ไม่มีมูลค่าในตัวเอง แต่มีมูลค่าขึ้นอยู่กับสินค้าอื่นที่อนุพันธ์นั้นอ้างอิงอยู่ โดยสินค้าที่อนุพันธ์อ้างอิงมูลค่าจะเรียกว่าสินค้าอ้างอิง ลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งของอนุพันธ์คือ มีอายุจำกัด เมื่อหมดอายุมูลค่าของอนุพันธ์นั้น ๆ ก็จะหมดลงด้วย ซึ่งปัจจุบันคาร์บอนเครดิตถือเป็นสินค้าที่ซื้อขายกันในตลาดอนุพันธ์ที่ซื้อขายกันในตลาดเงินทั่วโลก ซึ่งคาร์บอนเครดิตนี้เป็นอนุพันธ์ประเภทฟิวเจอร์ คือ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ซื้อขายผ่านตลาดอนุพันธ์ที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อถึงเวลาที่กำหนด ผู้ซื้อและผู้ขายมีพันธะต้องซื้อขายกันตามที่ตกลงในสัญญา ถือได้ว่าถ้ามีกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตใช้บังคับจะมีการกำหนดให้ผู้ที่ต้องการเป็นนายหน้า จะต้องขึ้นทะเบียนและขอใบอนุญาตก่อน จะต้องมีการกำหนดความรู้ขั้นต่ำมีการกำหนดคุณสมบัติบางประการ รวมทั้งมีการควบคุมการปฏิบัติในการประกอบอาชีพ

ในการออกกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้านั้น อาจกระทำได้หลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการแก้ไขกฎหมายเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือการออกกฎหมายใหม่เป็นการ

เฉพาะโดยเทียบกับกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อพิจารณาคือ ในขณะนี้กฎหมายที่สามารถใช้บังคับกับนายหน้าอยู่เพียงฉบับเดียว คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะนายหน้า ซึ่งมีข้อบกพร่องตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ข้อบกพร่องเหล่านั้นไม่ควรแก้ไขให้ดีขึ้นด้วยการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะนายหน้า เป็นเรื่องการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของนายหน้าและผู้ตั้งนายหน้าทุกประเภท ไม่ใช่เน้นการบังคับใช้กับนายหน้าประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ หรือในกรณีของกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยหรือประกันชีวิตก็มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 20 ซึ่งเป็นบัญญัติว่าด้วยลักษณะทั่วไปของการทำสัญญา และผลของการทำสัญญาประกันภัยและประกันชีวิต แต่เมื่อต้องการควบคุมกิจการประกันภัยก็มีการออกกฎหมายพิเศษเป็น พ.ร.บ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. ประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับก็มีการกำหนดให้นายหน้าประกันชีวิตและนายหน้าประกันวินาศภัยมีการกำหนดด้านคุณสมบัติการขอใบอนุญาตนายหน้า ขอบเขตการปฏิบัติของนายหน้าการขอต่ออายุใบอนุญาตอัตราค่านายหน้า ซึ่งถ้าเป็นส่วนของการบังคับตามสัญญาและความรับผิดชอบระหว่างนายหน้ากับตัวการ และบุคคลภายนอกก็เป็นส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง ก็ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกำกับควบคุมการขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันชีวิต หรือนายหน้าประกันภัย ก็ต้องบังคับตาม พ.ร.บ.ประกันชีวิต หรือ พ.ร.บ. ประกันภัย พ.ศ. 2535 แล้วแต่กรณี สำหรับเรื่องนายหน้าก็มีลักษณะเช่นเดียวกับกฎหมายดังกล่าวทั้งสองฉบับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะนายหน้าเป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการทำสัญญาและการบังคับตามสัญญานายหน้าก็ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถ้าหากต้องการควบคุมและยกระดับมาตรฐานนายหน้าก็สมควรต้องบังคับโดยกฎหมายพิเศษ ไม่สมควรปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมและยกระดับมาตรฐานนายหน้า⁴

ในเรื่ององค์กรที่ควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้านั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณา คือ จะให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วเป็นผู้ควบคุมหรือจะตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาดูแล และถ้าจะให้หน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วควบคุม สมควรจะให้เป็นที่หนึ่งของหน่วยงานใด หรือเป็นหน่วยงานใหม่ควรมีโครงสร้างอย่างไร สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาว่าควรจะให้ควบคุมโดยหน่วยงานที่มีอยู่แล้วหรือหน่วยงานใหม่ควรมีดังนี้

ความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินงานในการควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตและการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องใช้ความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษเฉพาะด้าน จึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะการควบคุมการประกอบการ

⁴สมศักดิ์ โตรักษา, “กฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าสังหาริมทรัพย์,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541), หน้า 95.

อาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตเกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ลึกซึ้งและยุ่งยาก ดังนั้น หน่วยงานใดก็ตามที่มีบุคลากรที่จบทางด้านกฎหมายที่ไม่น่าจะทำได้ เกณฑ์ในข้อนี้จึงน่าจะมีหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายและมีความรู้ด้านคาร์บอนเครดิตมาเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และโดยที่แนวนโยบายของรัฐต้องการลดอัตราค่าจ้างภาครัฐ เพื่อประหยัดงบประมาณการตั้งหน่วยงานใหม่ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมอาชีพนายหน้าน่าจะเป็นการประหยัด จึงควรให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วทำหน้าที่เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องเพิ่มเจ้าหน้าที่ แต่ให้เกลี้ยอัตรากำลังมาช่วยโดยขาดจากหน้าที่เดิม หรืออาจให้เจ้าหน้าที่ที่มีงานค่อนข้างน้อย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตอาชีพนายหน้าควบคู่กับหน้าที่เดิมก็น่าจะทำได้ เพราะปกติแล้วเจ้าหน้าที่ตามหน่วยงานต่างๆ มักจะมีเวลาว่างไม่ได้ทำงานอย่างหนักตลอดเวลาแต่อย่างใด ซึ่งถ้าทำอย่างนี้ได้ก็จะไม่สิ้นเปลืองงบประมาณเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ขณะนี้มีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานที่มีบุคลากรที่จบด้านกฎหมาย มีการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการออกใบอนุญาตอื่นๆ อยู่แล้วจนเป็นเรื่องปกติ เช่น องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

บทสรุป

เนื่องจากบทบัญญัติในทางกฎหมายเกี่ยวกับนายหน้าสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิตขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ออกมารองรับรวมทั้งบทบัญญัติถึงกลไกการซื้อขายคาร์บอนเครดิตอย่างชัดเจน จะมีก็เพียงแต่พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 โดยอาศัยอำนาจแห่งมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติองค์การมหาชนซึ่งก็ไม่ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์วิธีการในการซื้อขาย และสัญญาในเรื่องนายหน้าไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด และเมื่อได้ทำการศึกษา พิจารณาพิเคราะห์บทบัญญัติที่เกี่ยวกับเรื่องสัญญานายหน้าตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่พอจะเทียบเคียงในเรื่องลักษณะของคาร์บอนเครดิตและลักษณะสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยประกอบกับแนว คำพิพากษาศาลฎีกาก็พบว่า การบังคับใช้และการตีความสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิตเมื่อเทียบกับบทบัญญัติในเรื่องสัญญานายหน้าในบางกรณียังไม่เป็นที่กระจ่างชัด บทความนี้จึงได้ทำการมุ่งเน้นถึงกฎหมายเกี่ยวกับสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยเทียบกับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้อธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสรุป ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่าคาร์บอนเครดิต

ข้อพิจารณาในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่าคาร์บอนเครดิต คาร์บอนเครดิตจะถือได้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สิน ตามมาตรา 138 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จะสามารถทำการซื้อขายกันได้ตามกฎหมายไทย จากการศึกษาพบว่าลักษณะของคาร์บอนเครดิตน่าจะถือเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 เพราะการพิจารณาคำว่าทรัพย์สิน ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนั้น ความสำคัญของทรัพย์สินมิได้มุ่งพิจารณาถึงความ

มีรูปร่างหรือไม่เท่านั้น หากแต่มุ่งพิจารณาถึงเรื่อง ความมีราคา และถือเอาได้ เป็นหลัก ดังนั้น สำหรับกรณีของคาร์บอนเครดิตว่าอาจถือเป็นทรัพย์สินได้หรือไม่นั้นจะต้องแยกพิจารณาว่าเข้าหลักเกณฑ์สำคัญทั้งสองหลักตามประเด็นข้างต้นหรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคาร์บอนเครดิต อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ สิทธิที่จะได้รับอนุญาตในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขึ้นสู่บรรยากาศนั่นเอง ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ย่อมเป็นสิทธิที่พึงประสงค์ต่อมนุษย์และเป็นประโยชน์แก่ตน เพราะเนื่องจากการซื้อขายสิทธิดังกล่าวทำให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ในปริมาณที่มากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับการซื้อขายนั้นได้ทำขึ้นในหลายตลาดที่ซึ่งมีเงินหมุนเวียนจากการซื้อขายสิทธิดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมาก เช่นตลาดยุโรป และอเมริกา ก่อให้เกิดกำไรแก่ผู้ขายและประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ผู้ซื้อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองได้แสดงให้เห็นว่าสิทธิดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งซึ่งอาจมีราคานั่นเอง

นอกจากนี้การจะถือว่าเป็นสิ่งที่สามารถถือเอาได้ สำหรับกรณีของคาร์บอนเครดิตนั้นเมื่อพิจารณาในแง่ของการซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะเห็นได้ว่าการกำหนดปริมาณของคาร์บอนเครดิตที่จะออกขายกันในตลาดโดยถือปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และอนุพันธ์ 1 ตัน เป็น 1 หน่วยเครดิต ซึ่งจากหลักการนี้เองย่อมทำให้เห็นได้ว่าเป็นการที่ได้มีการกำหนดปริมาณของก๊าซเรือนกระจกเพื่อก่อให้เกิดการใช้สอยและเพื่อการซื้อขายในตลาดซึ่งจุดนี้เองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าแม้สิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะเป็นสิ่งที่ไม่มีการรูปร่างก็ตามแต่สิทธิดังกล่าวก็อาจถือเอาได้ตามมาตรา 138 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2. ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คำว่า “ซื้อขาย” มีความหมายในเชิงที่เน้นเรื่องการเอาของ (ทรัพย์สิน) แลกกับเงินตรา (ราคา) โดยผู้ซื้อจะต้องชำระราคาและผู้ขายจะต้องโอนกรรมสิทธิในทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้การซื้อขายดังกล่าวนั้นจะต้องเกิดจากการที่บุคคลหนึ่งทำคำเสนอและอีกฝ่ายหนึ่งได้ทำคำสนองรับก่อให้เกิดเป็นสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย เนื่องจากตามมาตรา 453 ได้กำหนดให้เรื่องซื้อขายนั้น “เป็นสัญญา” นั่นเองจึงต้องอาศัยการแสดงเจตนาเสมอ เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของธุรกรรมของคาร์บอนเครดิตจะเห็นได้ว่าการซื้อขายสิทธิดังกล่าวจะเกิดจากบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งการดำเนินธุรกรรมที่เกิดขึ้นนั้นโดยหลักแล้ว การดำเนินธุรกรรมใด ๆ จะถือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี เช่น ทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น หรือลดลง แต่หากมองในมุมของการเคลื่อนไหวของสิทธิตามกฎหมายแล้ว การที่บุคคลทั้งสองฝ่ายได้มีการดำเนินธุรกรรมกันนั้นก็คือการที่บุคคลทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการตกลงกันซึ่งผลที่เกิดขึ้นก็ย่อมเป็นการก่อนิติสัมพันธ์ในทางกฎหมายได้เพราะในการตกลงในการธุรกรรมกันระหว่างบุคคลสองฝ่ายนั้นก็ย่อมมีการทำคำเสนอและคำสนองระหว่างกันอยู่แล้วเป็นปกติ ดังนั้น การซื้อขาย คาร์บอนเครดิต ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายน่าจะถือว่าเป็นสัญญาซื้อขาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453

เมื่อเปรียบเทียบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น การซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ซื้อหลักทรัพย์ต้องซื้อขายผ่านบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เท่านั้นไม่สามารถซื้อขายผ่านนายหน้าที่ไม่ได้รับใบอนุญาตการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ได้เลยซึ่งการที่จะได้รับใบอนุญาตนั้นก็จะมีความแตกต่างจากกับไว้ซึ่งแตกต่างจากการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าในปัจจุบันของประเทศไทยซึ่งบุคคลใดก็สามารถเป็นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้ ส่วนในสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าก็เช่นเดียวกันผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจะให้บริการแก่บุคคลทั่วไปได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์โดยผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าต้องเป็นนิติบุคคลซึ่งอาจเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดก็ได้ซึ่งก็จะมีกฎเกณฑ์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าวางหลักไว้

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

ข้อพิจารณาในเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตสามารถเกิดขึ้นในกรณีใดบ้าง จากการศึกษาพบว่า การเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตต้องเกิดจากการทำความตกลงระหว่างตัวการและนายหน้าเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการทำความตกลงนั้นจะเกิดขึ้นโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ตาม ฉะนั้นการที่บุคคลหนึ่งอ้างตนเองเพียงฝ่ายเดียวว่าตนได้เข้ากระทำให้เป็นนายหน้าเพื่อขอรับค่าบำเหน็จจากตัวการจึงหาไม่มีความหมายส่วนใดสนับสนุนให้บุคคลนั้นสามารถกระทำการเช่นนั้นได้ ดังนั้นหากจะได้เทียบเคียงกับการเกิดของสัญญานายหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยการเชิด และนายหน้าโดยการให้สัตยาบันของตัวการจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้เลยในเรื่องสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต เพราะระหว่างตัวการและนายหน้าหาได้มีการแต่งตั้งมอบหมายให้เป็นนายหน้ากันมาก่อนจึงไม่มีความผูกพันทางสัญญาต่อกันอันจะทำให้บุคคลนั้นเกิดสิทธิเรียกร้องในค่าบำเหน็จจากตัวการ แม้ว่าตัวการจะได้เข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกเป็นผลสำเร็จอันเนื่องมาจากการซื้อหรือจัดการของบุคคลนั้นก็ตาม

สัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้น แม้สัญญานายหน้าจะไม่ได้มีการทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ย่อมสมบูรณ์ใช้บังคับกันได้ เพราะเมื่อมีการตกลงกันให้เป็นนายหน้าแล้ว สัญญานายหน้าก็เกิดขึ้น และมีผลสมบูรณ์แม้ว่าสัญญานายหน้าจะมีได้ทำเป็นหนังสือ หรือมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม แต่คาร์บอนเครดิตนั้นเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงควรจะทำให้เป็นกิจจะลักษณะการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตควรจะเป็นหลักฐานเป็นหนังสือจึงจะหมดปัญหาในการบังคับใช้

4. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

สำหรับประเด็นปัญหาการควบคุมตรวจสอบนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้น มีหลักเกณฑ์อย่างไร จากการศึกษาพบว่า ขณะนี้ยังไม่มีความหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยตรง ทำให้บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะประกอบอาชีพนายหน้าที่สามารถทำ

ได้โดยไม่มีข้อจำกัด โดยรูปแบบของกฎหมายที่จะออกมาควบคุมนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้นกระทำได้ 2 วิธี กล่าวคือ การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการเพิ่มเติมบทบัญญัติในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประเด็นปัญหาองค์กรที่ควบคุมตรวจสอบการประกอบอาชีพนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตนั้น จากการศึกษาพบว่าเกณฑ์ในการพิจารณาควรจะให้หน่วยงานใดที่จะคอยควบคุมตรวจสอบมีหลักเกณฑ์การพิจารณา คือต้องพิจารณาความยุ่งยากในการดำเนินงาน งบประมาณ ความพร้อมของหน่วยงานและบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิต เห็นว่ามีประเด็นปัญหาที่สำคัญ อยู่ 4 ประการด้วยกัน ดังนี้ ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่าคาร์บอนเครดิต ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้า เปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต และประการที่สุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต จึงขอเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

1. ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่าคาร์บอนเครดิต

ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามของพระราชบัญญัติซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 โดยบัญญัติเพิ่มเติม ในมาตรา 3 และข้อบังคับของตลาดอนุพันธ์ในหมวด 200 ว่าด้วยคำนิยาม โดยบัญญัติแก้ไขและเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

“สินค้า” หมายความว่า หลักทรัพย์ ทองคำ น้ำมันดิบ คาร์บอนเครดิต หรือทรัพย์สินอื่นใดที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี แต่ไม่รวมถึงเงินตราสกุลใด ๆ

“คาร์บอนเครดิต” หมายความว่า คาร์บอนเครดิตประเภท Certified Emission Reductions (CERs) หรือ คาร์บอนเครดิตประเภท Voluntary Emission Reductions (VERs)

“คาร์บอนเครดิตประเภท Certified Emission Reductions (CERs)” หมายความว่า หน่วยของปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกที่คำนวณในรูปของคาร์บอนไดออกไซด์ที่ผลิตขึ้นภายใต้โครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism (CDM) และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการบริหารกลไกการพัฒนาที่สะอาดแห่งสหประชาชาติ (CDM Executive Board: CDM EB))

“คาร์บอนเครดิตประเภท Voluntary Emission Reductions (VERs)” หมายความว่า หน่วยของปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกที่คำนวณในรูปของคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งไม่เข้าลักษณะโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด และได้รับการรับรองจากหน่วยงานระดับประเทศซึ่ง

คณะกรรมการบริหารกลไกการพัฒนาที่สะอาดแห่งสหประชาชาติ (CDM Executive Board: CDM EB)) ให้การรับรองแล้ว

“สัญญาซื้อขายคาร์บอนเครดิต” หมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งส่งมอบคาร์บอนเครดิตให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ชำระราคา ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต เป็นจำนวนและราคาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการเพิ่มเติมและแก้ไขในมาตราดังกล่าวจะทำให้คาร์บอนเครดิตเป็นสินค้าที่ทำการซื้อขายในพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และตลาดอนุพันธ์ได้จึงทำให้หมดปัญหาในการตีความว่าคาร์บอนเครดิตเป็นทรัพย์สินที่สามารถทำการซื้อขายกันได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

2. ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

เมื่อได้แก้ไขเพิ่มเติมให้คาร์บอนเครดิตเป็นสินค้าที่สามารถทำการซื้อขายได้ตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และเป็นสินค้าที่ซื้อขายผ่านตลาดอนุพันธ์ได้แล้ว ก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และข้อบังคับของตลาดอนุพันธ์ให้การซื้อขายสินค้าตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับนี้ ผู้ซื้อขายสินค้าต้องทำการซื้อขายสินค้าผ่านบริษัทที่เป็นนายหน้าที่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด เพื่อที่จะทำให้บริษัทนายหน้าทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างผู้ซื้อขายกับตลาดการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือตลาดอนุพันธ์และให้บริการเกี่ยวกับการซื้อขายแบบครบวงจร คือ ตั้งแต่ก่อนการซื้อขาย ไปจนถึงหลังการซื้อขาย โดยจะให้บริการเป็นที่ปรึกษาชี้แนะช่องทาง และให้ข้อมูลที่สําคัญที่มีประโยชน์เกี่ยวกับการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และจะทำให้การซื้อขายคาร์บอนเครดิตผ่านนายหน้าไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายแบบ ล่วงหน้า (Forward Contract) และแบบส่งมอบทันที (Spot Market Contract) ไม่มีปัญหาในกรณีนายหน้าหลอกลวงและไม่มีความน่าเชื่อถือ

กรณีปัญหาอัตราค่านายหน้าควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การซื้อขายคาร์บอนเครดิตให้ได้รับค่าธรรมเนียมส่วนอัตราค่าธรรมเนียมการเป็นนายหน้าจะเป็นไปโดยเสรีตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาหรือจะเป็นอัตราเท่าใดก็สมควรที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์พิจารณา ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวจะขจัดปัญหาในกรณีที่ตัวการและนายหน้ามิได้ตกลงค่าบำเหน็จหรือกรณีนายหน้าเรียกค่าบำเหน็จสูงเกินกว่าปกติ

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 และข้อบังคับของตลาดอนุพันธ์ ว่า “ในการเป็นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต บริษัท ตัวแทน หรือนายหน้าต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับลูกค้าที่มอบหมายให้ทำการเป็นนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต ใน

การนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดรายการอันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาดังกล่าวได้”

ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวจะทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตหมดไปเพราะการเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตต่อไปนี้ต้องเกิดจากการแสดงโดยชัดแจ้งของคู่สัญญาและต้องทำเป็นหนังสือเพื่อป้องกันการโต้เถียงในภายหลังว่าได้มีการตั้งตนเองเป็นนายหน้าหรือไม่ซึ่งจะทำให้การเกิดของสัญญานายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิตโดยปริยายนั้นหมดไปและสามารถจัดปัญหาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะนายหน้าที่มีได้บัญญัติให้การแต่งตั้งนายหน้าต้องทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด

4. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบนายหน้าซื้อขายคาร์บอนเครดิต

ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสัญญานายหน้าซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 มาตรา 9 ว่า “ให้องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ในการสนับสนุนทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับการซื้อขายคาร์บอนเครดิต” เนื่องจากมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการ วางนโยบาย ตลอดจนกำกับดูแล ออกระเบียบ กำหนดค่าธรรมเนียม และกฎเกณฑ์ต่างอยู่แล้วแต่การซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นสินค้าใหม่จึงจำเป็นต้องให้องค์กรที่เชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ดังนั้น องค์กรที่เชี่ยวชาญในเรื่องคาร์บอนเครดิตในประเทศไทย ก็คือองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องคาร์บอนเครดิตเป็นการเฉพาะและยังเป็นหน่วยงานของรัฐอีกด้วยที่สามารถให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- ศันท์กรณ์ (จำปี) โสติพันธ์. คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.
- ฐนิตา ธรรมกิตติคุณ. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตีความสัญญานายหน้า.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2552.
- สมศักดิ์ ไตรรักษา. “กฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพนายหน้าอสังหาริมทรัพย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.